

**MUHASEBE STANDARTLARINA GÖRE KATILIM
BANKALARININ NAKİT AKIŞ TABLOLARI VE KARLILIK ORANLARI
ARASINDAKİ İLİŞKİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

**A Study on the Relationship Between Cash Flow Statements and
Profitability Ratios of the Participation Banks According to the
Accounting Standards**

Ömer KESKİN

Öğr. Gör., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Özalp Meslek Yüksekokulu,
Doktora Öğrencisi
omerkskn21@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-1939-2791>

Yusuf KURT

Öğr. Gör. Dr., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Özalp Meslek Yüksekokulu
yusufkurt@yyu.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0002-1071-4205>

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi-
Journal of Ağrı İbrahim Çeçen University Social Sciences Institute-
AİCUSBED 8/1 Nisan /April 2022 / Ağrı

ISSN: 2149-3006

e-ISSN: 2149-4053

Makale Türü- <i>Article Types</i> :	Araştırma Makalesi
Geliş Tarihi- <i>Received Date</i> :	10.01.2022
Kabul Tarihi- <i>Accepted Date</i> :	10.02.2022
Sorumlu Yazar- <i>Corresponding Author</i> :	Ömer KESKİN
Sayfa Aralığı- <i>Page Range</i> :	271-290
Doi Numarası- <i>Doi Number</i> :	doi:https://doi.org/10.31463/aicusbed.1055733

<http://dergipark.gov.tr/aicusbed>

This article was checked by

iThenticate

MUHASEBE STANDARTLARINA GÖRE KATILIM BANKALARININ NAKİT AKIŞ
TABLoları VE KARLILIK ORANLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ ÜZERİNE BİR
ARAŞTIRMA

A Study on the Relationship Between Cash Flow Statements and Profitability
Ratios of the Participation Banks According to the Accounting Standards

Ömer KESKİN
Yusuf KURT

Öz

Bu çalışmada BİST'te (Borsa İstanbul) işlem gören toplam 5 katılım bankasının (Albaraka Türk, Kuveyt Türk, Türkiye Finans, Ziraat Katılım ve Vakıf Katılım) Ocak 2017-Haziran 2021 tarihleri arasında nakit akış tablolarında bulunan bankacılık faaliyetlerinden elde edilen nakit akışları, yatırım faaliyetlerinden elde edilen nakit akışları ve finansman faaliyetlerinden elde edilen nakit akışları ve karlılık oranları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu bağlamda, söz konusu bankaların Ocak 2017-Haziran 2021 tarihleri arasında üçer aylık dönemler itibarıyla Kamuyu Aydınlatma Platformu'nda (KAP) yayımlanan nakit akış tablosu, kar/zarar tablosu ve finansal durum tablolarına ilişkin veriler toplanmış ve bu veriler üzerinde doğrusal regresyon analizi yöntemi uygulanarak analiz yapılmıştır. Analiz için bağımlı ve bağımsız değişkenlerin yer aldığı iki ayrı regresyon modeli kurulmuştur. Her iki regresyon modelinden hareketle çalışmada yapılan doğrusal regresyon analizinin sonucuna göre, analize dahil edilen katılım bankalarının finansman faaliyetlerinden elde ettikleri nakit akışları ile hem aktif karlılıkları hem de öz sermaye karlılıkları arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Katılım bankaları, nakit akış tabloları, karlılık oranları, doğrusal regresyon analizi, muhasebe standartları.

Abstract

In this study, it was aimed to reveal the relationship between the cash flows acquired from banking activities, investing activities, and financing activities and profitability ratios, which are included in the cash flow statements between the dates of January 2017 and June 2021 of a total of 5 participation banks (Albaraka Türk, Kuveyt Türk, Türkiye Finans, Ziraat Katılım, and Vakıf Katılım) that traded in the BIST (Istanbul Stock Exchange). In this context, data were collected on the aforementioned banks' cash flow statements, profit and loss statements, and financial position statements

published on the Public Disclosure Platform (KAP) in three-month periods between the dates of January 2017 and June 2021, and analysis was performed on these data through the linear regression analysis method. Two separate regression models involving dependent and independent variables were established for the analysis. According to the results of the linear regression analysis administered within the study with reference to both regression models, a positive and significant relationship was observed between the cash flows acquired from financing activities by the participation banks that were included in the analysis and both their returns on assets and returns on equity.

Keywords: Participation banks, cash flow statements, profitability ratios, linear regression analysis, accounting standards.

Giriş

Küreselleşmenin etkisiyle muhasebe uygulamaları uluslararası bir boyut kazanmış ve dolayısıyla finansal bilgilerin raporlanması, açıklanması ve uygulanması gibi konularda “uyum sorunu” adı altında toplanan birtakım sorunlar ortaya çıkmıştır. Söz konusu sorunun çözümü için uyum çalışmaları başlatılmış ve bu çalışmalar uluslararası arenada genel anlamda kabul görecektir standartlar oluşturulması üzerine yoğunlaştırılmıştır (Yılmaz, 2007, s. 140). Sonuç olarak, çoğu ülkenin katılımıyla 1973 yılında Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi'nin (2001 yılında değişen adıyla Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu) kurulmasına karar verilmiş ve bu komite tarafından Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS) geliştirilmiştir. Genel anlamda muhasebe standartları, muhasebe alanındaki uygulamaların yönünü çizen ve finansal tabloların hazırlanışında düzen getirici bir işlev gören normlar, finansal tablo ilkelerinin uygulanmasını sağlayan esas ve yöntemler olarak açıklanabilir (Korkmaz, Temel ve Birkan, 2007, s. 97).

UMS'ye göre nakit akış tabloları, işletmeler tarafından genel kesimin kullanımına hizmet edecek şekilde düzenlenip yayımlanması gereken “genel amaçlı finansal tablolar” arasında sayılmaktadır (Çiftçi & Sarıoğlu, 2007, s. 181). Dolayısıyla muhasebe standartlarının kullanımının zorunlu hale geldiği Türkiye’de de nakit akış tablolarının işletmeler tarafından standartlara uygun olarak düzenlenip yayımlanması gerekmektedir (Baskan & Dozen, 2019, s. 3347). Bu bağlamda, nakit akış tablolarının düzenlenmesine ilişkin ilkeler, Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) 7-Nakit Akış Tablosu standardında yer almaktadır (Kargın & Aktaş, 2011, s. 1).

Günümüzün yoğun rekabet ortamında faaliyet gösteren işletmelerin varlıklarını etkin bir şekilde sürdürebilmeleri, faaliyetlerinden nakit elde edemediklerinin değerlendirilmesini ve her bir faaliyetten kaynaklanan nakit hareketlerinin karlılık başarısı üzerindeki etki potansiyelinin ayrı ayrı ölçülmesini gerektirmektedir. İşletme faaliyetlerinin bu şekilde hem nakit sağlama hem de karlılığa katkı sunma yönleriyle ele alınması, söz konusu faaliyetler ile ilgili daha doğru ve kapsamlı bir yorum yapılmasına imkân vermektedir. Böyle bir yorumun yapılması, işletmelerin faaliyetlerinin katma değerleri hakkında fikir sahibi olabilmek açısından önemlidir.

Bu çalışmanın konusu, Türkiye’de katılım bankası olarak faaliyet gösteren toplam 5 bankanın nakit akış tablolarında bulunan ve bankacılık faaliyetleri¹, yatırım faaliyetleri ve finansman faaliyetleri şeklinde üç gruba ayrılan nakit akışları ve bu bankaların karlılık oranları arasındaki ilişkinin ortaya konulmasıdır.

Çalışma kapsamında öncelikle, ele alınan konunun kavramsal çerçevesi açıklanmıştır. Daha sonra, araştırma bölümüne geçilmiş ve bu bölümün başlangıcında araştırma ile ilgili genel bilgilere yer verilmiştir. Devamında ise araştırmanın analizlerinden elde edilen bulgular ortaya konulup tek tek yorumlanmıştır.

Kavramsal Çerçeve

Çalışmanın bu bölümünde sırasıyla katılım bankalarının tarihçesi, nakit akış tabloları ve karlılık oranları ile ilgili açıklamalara yer verilmektedir.

Katılım Bankalarının Tarihçesi

Bankacılık sektörü içerisinde esasen dini yasaklar nedeniyle “faiz” hassasiyeti olan insanlara bankacılık hizmetleri sunmak amacıyla oluşturulan ve geleneksel bankacılık sisteminden farklılıklar taşıyan faizsiz bankacılık sistemi, dünya genelinde “İslami Bankalar” tarafından temsil edilmektedir. İlk İslami banka denemesi, 1963 yılında Ahmet el Neccar tarafından Mısır’da kurulan ve 1967 yılına kadar faaliyet gösteren “Myt-Gamr” adındaki bankaya dayanmaktadır (Güngör, 2009, s. 228). Bu denemeden sonra, 1975 yılında Müslüman ülkelerdeki ekonomik kalkınmayı ve sosyal gelişimi desteklemek amacıyla kurulan İslam Kalkınma Bankası, İslami bankacılığa özgü hizmetlerin çeşitlenmesi açısından bir milat olmuştur. Yine 1975 yılında tam donanımlı ilk İslami banka olan Dubai İslam Bankası kurulmuştur (Özsoy, 2012, s. 65).

¹ “Esas faaliyetlerden elde edilen nakit akışları”, bankacılık sektöründe “bankacılık faaliyetlerinden elde edilen nakit akışları” olarak kullanılmaktadır.

Dubai İslam Bankasının kuruluşunu, Kuveyt Finans Evi ve Albarakanın kuruluşu takip etmiştir. İslami bankacılık uygulaması, Müslüman ülkeler dışında ve geleneksel bankacılık sistemi içerisinde de rağbet görmüştür. Örneğin, Citibank, HSBC ve Deutsche Bank gibi geleneksel bankalar, İslami bankacılık hizmetleri vermeye başlamış ve böylelikle dünya genelinde bu hizmeti veren bankaların sayısı giderek artmıştır (Şahin & Arzova, 2021, s. 53). Dünyada İslami bankacılık hizmetlerinin hızla yayılıyor olması, Türkiye’deki kamuoyunda büyük yankı yapmıştır. Özellikle 1970’li yılların sonuna doğru dünya genelindeki İslami bankaların başarılarının artmasıyla Türkiye’de de İslami bankacılık hizmetlerinin verilmesi daha sık gündeme gelmeye başlamıştır. Sonuç olarak, 1983 yılında çıkarılan bir Kararnameyle Türkiye’de İslami bankacılık hizmetlerinin verilmesinin yasal zemini hazırlanmıştır (Özsoy, 2012, s. 83).

Türkiye’de İslami bankacılık, 1983 yılında “Özel Finans Kurumları” adıyla uygulama alanı bulmuştur (Tunç, 2016, s. 180). Faizsiz bankacılık sistemi, Türkiye’de 1983 yılından 2005 yılı öncesine kadar “Özel Finans Kurumları” adı altında temsil edilmiştir. 2005 yılında ise Özel Finans Kurumları’nın banka statüsü kazanmalarıyla bu sistem artık “katılım bankaları” adını taşıyan bankalar tarafından temsil edilmeye başlamıştır (Aytekin & Keskin, 2019, s. 104). Geçmişten günümüze özellikle kamunun katılım bankacılığı sektöründe yer almasıyla katılım bankalarına yönelik ilgi giderek artmıştır. Günümüzde 3’ü kamusal ve 3’ü özel sermayeli olmak üzere faaliyet gösteren toplam 6 katılım bankası, 2025 yılına kadar Türk bankacılık sektöründen %15 pazar payı almayı hedeflemektedir (Aytekin & Keskin, 2018, s. 107).

Tablo 1. Türkiye’de Faaliyet Gösteren Katılım Bankaları

Katılım Bankaları	Kuruluş Yılı
Albaraka Türk (Özel sermayeli)	1984
Kuveyt Türk (Özel sermayeli)	1989
Türkiye Finans (Özel sermayeli)	2005
Ziraat Katılım (Kamusal sermayeli)	2015
Vakıf Katılım (Kamusal sermayeli)	2015
Emlak Katılım (Kamusal sermayeli)	2019

Kaynak: Özdemir (2019, s. 28)

Tablo 1’de görüldüğü üzere Türkiye’de kurulan ilk katılım bankası, özel sermayeli bir katılım bankası olan Albaraka Türktür. Albaraka Türkten sonra yine özel sermayeli katılım bankaları olan Kuveyt Türk ve Türkiye Finans kurulmuştur. Kamusal sermayeli ilk katılım bankası ise Ziraat Katılım Bankası adıyla 2015 yılında kurulup faaliyet göstermeye başlamıştır.

Son kurulan katılım bankası, kamusal sermayeli bir katılım bankası olarak 2019 yılında faaliyet göstermeye başlayan Emlak Katılımıdır.

Tablo 2. Katılım Bankalarının Kendi Aralarında Mukayesesi*

Katılım Bankaları	Toplam Aktif (Bin TL)	Personel Sayısı	Şube Sayısı
Albaraka Türk	69.315.799	3.390	229
Kuveyt Türk	152.290.315	6.000	435
Türkiye Finans	81.370.822	3.731	319
Ziraat Katılım	60.186.996	1.261	105
Vakıf Katılım	53.157.628	1.642	116
Emlak Katılım	20.390.177	814	50

*2020 yılı dördüncü çeyrek itibarıyla

Kaynak: Türkiye Katılım Bankaları Birliği (TKBB) (2021a) Banka Mukayese Raporu

Tablo 2’de görüldüğü üzere her üç kategori (toplam aktif, personel sayısı ve şube sayısı) açısından en önde gelen katılım bankası Kuveyt Türktür. Bu açıdan Kuveyt Türkü sırasıyla Türkiye Finans ve Albaraka Türk takip etmektedir. Son sırada ise diğer 5 katılım bankasından çok daha sonra kurulan Emlak Katılım Bankası bulunmaktadır.

Tablo 3. Katılım Bankalarının Türk Bankacılık Sektöründeki Yeri

Kategoriler	Katılım Bankaları	Türk Bankacılık Sektörü
Toplam Aktif	437.092 (Milyon TL)	6.107.832 (Milyon TL)
Personel Sayısı	16.849	203.224
Şube Sayısı	1.255	11.189

Kaynak: TKBB (2021b) Sektör Mukayese Raporu

Tablo 3’te görüldüğü üzere katılım bankalarının toplam aktifleri, Türk bankacılık sektörünün toplam aktiflerinin yaklaşık %7,1’ini oluşturmaktadır. Personel sayısı bakımından katılım bankaları, Türk bankacılık sektöründe çalışan toplam personelin yaklaşık %8,3’ünü istihdam etmektedir. Şube sayısı bakımından ise katılım bankaları, Türk bankacılık sektöründeki toplam şube sayısının yaklaşık %11,2’sine sahip durumdadır.

Nakit Akış Tabloları

Nakit akış tabloları, işletmelerin belirli bir dönem boyunca elde ettikleri nakit akışlarını, bu nakit akışlarını hangi faaliyetlerden elde ettiklerini ve hangi faaliyetlerde kullandıklarını gösteren tablolarıdır. Nakit akış tabloları, özellikle kredi verenler açısından işletmelerin nakit yaratabilme güçlerini, başka bir deyişle, borçlarını geri ödeyebilmeleri için yeterli nakde sahip olup olmadıklarını gösteren, işletmelerin karlılıklarından bile daha önemli bir gösterge olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca nakit akış tabloları, işletmelerin gelecekteki nakit akışlarının tahmin edilmesinde önemli bir işlev görmektedir. Diğer taraftan nakit akış tabloları, işletmeler ile

ilgili yatırım kararları alacak finansal tablo kullanıcılarına fikir vermektedir (Cavlak, Cebeci & Güneş, 2017, s. 235).

Nakit akış tablolarında göz önüne alınan asıl kavram nakittir. Dolayısıyla nakit akış tabloları, bir işletme ile ilgili nakit giriş-çıkışlarını kapsamakta olup, nakit giriş-çıkışlarının gerçekleşmediği işlemlere nakit akış tablolarında yer verilmemektedir (Baskan & Dozen, 2019, s. 3350). Nakit akış tablolarını oluşturan unsurlar, şu şekilde ifade edilmektedir (Kargın & Aktaş, 2011, s. 4);

- Nakit: İşletmede var olan nakit ve vadesiz mevduattır.
- Nakit benzeri: İşletmede nakde kolayca çevrilebilir nitelikteki vadesi kısa ve likiditesi yüksek olan yatırımlardır.
- Nakit akışları: İşletmede nakit ve nakit benzerlerinin giriş-çıkışlarıdır.

Bir işletmenin başlıca nakit akış kaynakları arasında peşin bedel şeklinde mal ve/veya hizmet satışı, ticari ve diğer alacakların nakdi olarak tahsil edilmesi, portföyde yer alan menkul kıymetlerin nakde dönüştürülmesi, mali duran varlıkların peşin bedel şeklinde satışı, alıcılardan nakdi olarak alınan avanslar ve tahvil ihracı gibi kaynaklar bulunmaktadır (Kalaagası, 2016, s. 30). Günümüzde hem yabancı ülkelerde hem de Türkiye’de uygulanan son standartlarda işletmelerin nakit akış kaynaklarının üç temel faaliyet alanı konusunda açık bilgi verecek şekilde düzenlenerek tablolaştırılması ve kaynakların ve kullanımlarının faaliyetler bazında ayrı ayrı gösterilmesi istenilmektedir. Üç temel faaliyet alanı, esas faaliyetler, yatırım faaliyetleri ve finansman faaliyetleri olarak sıralanmaktadır (Orhan & Başar, 2015, s. 110).

Esas faaliyetler, bir işletmenin gelir getiren ve yatırım ve finansman faaliyetleri dışında kalan faaliyetleri kapsamaktadır. Yani esas faaliyetler, gelir tablosu temelli faaliyetlerdir (Kar-zarara neden olan faaliyetler) (Sarıkaya, 2015, s. 54). TMS 7’ye göre, esas faaliyetlerden elde edilen nakit akışlarına verilebilecek örnekler şu şekildedir;

Tablo 4. Esas Faaliyetlerden Elde Edilen Nakit Akışları

İşletmeye Nakit Girişi	İşletmeden Nakit Çıkışı
Mal ve/veya hizmetlerin satışından kaynaklanan nakit girişi	Mal ve/veya hizmetlerin satın alınması sonucunda tedarikçilere nakit ödeme yapılmasından kaynaklanan nakit çıkışı
Fikri mülkiyet hakkı, komisyon ve ücret gibi hasılat tiplerinden kaynaklanan nakit girişi	Çalışanların kendisine ve adına nakit ödeme yapılmasından kaynaklanan nakit çıkışı
Prim ve tazminat, yıllık ödeme ve poliçeyle ilişkili bir şekilde sunduğu diğer faydalara bağlı olarak sigorta işletmesi tarafından yapılan nakit ödemelerden kaynaklanan nakit girişi	Prim ve tazminat, yıllık ödeme ve poliçeyle ilişkili bir şekilde sunduğu diğer faydalara bağlı olarak sigorta işletmesi tarafından yapılan nakit tahsilatlarından kaynaklanan nakit çıkışı
Gelir vergisi ödemesinin iadesinden	Gelir vergisi ödemesinden kaynaklanan

kaynaklanan nakit girişi	nakit çıkışı
Aracılık kapsamında veya alım-satım amaçlı olarak elde bulundurulan sözleşmelerden kaynaklanan nakit girişi	Aracılık kapsamında veya alım-satım amaçlı olarak elde bulundurulan sözleşmelere yapılan ödemelerden kaynaklanan nakit çıkışı

Kaynak: (TMS, 2018)

Yatırım faaliyetleri, bir işletmede uzun vadeli varlıklarla nakit benzerleri arasında bulunmayan diğer yatırımların elde edilmesi-elden çıkarılması faaliyetleridir (TMS, 2018). TMS 7'ye göre, yatırım faaliyetlerinden elde edilen nakit akışlarına verilebilecek örnekler şu şekildedir;

Tablo 5. Yatırım Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakit Akışları

İşletmeye Nakit Girişi	İşletmeden Nakit Çıkışı
Maddi-maddi olmayan nitelikteki duran varlıkların yanı sıra diğer uzun vadeli varlıkların satışından kaynaklanan nakit girişi	Maddi-maddi olmayan nitelikteki duran varlıkların yanı sıra diğer uzun vadeli varlıkların satın alınması sonucunda nakit ödeme yapılmasından kaynaklanan nakit çıkışı
Diğer işletmelere ait öz sermayelerin veya borçlanma enstrümanlarının ve iş ortaklıklarında yer alan payların satışından kaynaklanan nakit girişi	Diğer işletmelere ait öz sermayelerin veya borçlanma enstrümanlarının ve iş ortaklıklarında yer alan payların satın alınması sonucunda nakit ödeme yapılmasından kaynaklanan nakit çıkışı
Diğer taraflara nakdi olarak verilen avans ve kredilerin geri ödenmesinden kaynaklanan nakit girişi	Diğer taraflara nakdi olarak verilen avans ve kredilerden kaynaklanan nakit çıkışı
Türev sözleşmelerden kaynaklanan nakit girişi	Türev sözleşmelerden kaynaklanan nakit çıkışı

Kaynak: (TMS, 2018)

Finansman faaliyetleri ise bir işletmenin öz sermayesiyle yabancı kaynaklarının tutar itibarıyla büyüklüğünde değişikliğe neden olan faaliyetlerdir (TMS, 2018). TMS 7'ye göre, finansman faaliyetlerinden elde edilen nakit akışlarına verilebilecek örnekler şu şekildedir;

Tablo 6. Finansman Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakit Akışları

İşletmeye Nakit Girişi	İşletmeden Nakit Çıkışı
Hisse senedi ve/veya diğer öz sermaye araçlarının ihracından kaynaklanan nakit girişi	İşletmenin kendi hisse senetlerini elde etmek veya itfa etmek için ortaklarına nakit ödeme yapmasından kaynaklanan nakit çıkışı
Borçlanma enstrümanlarından (borç senedi, tahvil, bono, kredi vb.) kaynaklanan nakit girişi	Borç ödemelerinden kaynaklanan nakit çıkışı

Leasing (finansal kiralama)
sözleşmeleri kapsamında borç
ödemelerinden kaynaklanan nakit çıkışı

Kaynak: (TMS, 2018)

Karlılık Oranları

Belirli bir dönemde elde edilen gelirlerle aynı dönemde yüklenen giderler arasındaki pozitif fark karıdır. Kar, işletmelerin faaliyetleri sonucunda ulaşmak istedikleri en temel amaçtır. Bu bağlamda, karlılık oranları, işletmelerin faaliyetlerinden elde ettikleri kar büyüklüklerinin yeterli olup olmadığına ilişkin analizlerde kullanılan oranlardır. Karlılık esasen işletmelerin satışları ve sermayeleriyle ilişkilendirilmekte ve dolayısıyla analizlerde kullanılan oranlar bu iki faktörle ilişkileri açısından ele alınmaktadır (Karagül, 2013, s. 73-83). Karlılık oranları arasında genel olarak brüt kar marjı, net kar marjı, öz sermaye karlılığı ve aktif karlılığı olmak üzere 4 oran bulunmaktadır (Sarıaslan & Erol, 2008, s. 199).

Brüt kar marjı oranı, bir işletmenin brüt satış karının net satışlarına oranlanmasıyla elde edilmektedir. Çıkan sonuç, o işletmenin net satışlarının ne kadarının brüt satış karından oluştuğunu göstermektedir (Kiracı, 2009, s. 165);

$$\text{Brüt Kar Marjı} = \frac{\text{Brüt Satış Karı}}{\text{Net Satışlar}}$$

Net kar marjı, bir işletmenin net karının net satışlarına oranlanmasıyla elde edilmektedir. Çıkan sonuç, o işletmenin net satışlarının ne derecede karlı olduğunu göstermektedir (Arslan, 2018, s. 109);

$$\text{Net Kar Marjı} = \frac{\text{Net Kar}}{\text{Net Satışlar}}$$

Öz sermaye karlılığı, bir işletmenin net karının öz sermayesine oranlanmasıyla elde edilmektedir. Çıkan sonuç, o işletmenin ortaklarının ortaya koydukları bir birim sermaye karşılığında ne oranda kar elde ettiklerini göstermektedir (Taysı, 2019, s. 103);

$$\text{Öz Sermaye Karlılığı} = \frac{\text{Net Kar}}{\text{Öz Sermaye}}$$

Aktif karlılığı, bir işletmenin net karının aktif toplamına oranlanmasıyla elde edilmektedir. Çıkan sonuç, o işletmenin aktiflerinin kar yaratmada ne etkinlikte kullanıldığını göstermektedir. Yani aktif karlılığı oranı ne kadar büyük çıkarsa, işletmenin aktiflerinin kar yaratmadaki başarısı o kadar büyük demektir (Güçver, 2018, s. 106);

$$\text{Aktif Karlılığı} = \frac{\text{Net Kar}}{\text{Aktif Toplamı}}$$

Bu çalışma kapsamında katılım bankalarına ilişkin karlılık oranları hesaplanırken literatürde çok sık bir şekilde rastlanılan öz sermaye karlılığı ve aktif karlılığı oranları tercih edilmiştir.

Araştırma

Çalışmanın bu bölümünde araştırma ile ilgili genel bilgilere ve araştırmanın analizlerinden elde edilen bulgulara yer verilmektedir.

Araştırmanın Önemi

Literatürde işletmelerin nakit akışları ve karlılıkları arasındaki ilişkiyi inceleyen bazı çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Örneğin;

- Guda (2013) tarafından yapılan çalışmada bu ilişki, Nairobi kentindeki toplam 30 küçük ve orta boy işletme üzerinde incelenmiştir. Çalışmanın sonucuna göre, işletmelerin hem yatırım hem de finansman faaliyetlerinden elde ettikleri nakit akışları ve net karlılıkları arasındaki ilişki pozitif yönlü ve anlamlı, esas faaliyetlerinden elde ettikleri nakit akışları ve net karlılıkları arasındaki ilişki ise negatif yönlü ve anlamlıdır.
- Vakılıfard ve Shahmoradi (2014) tarafından yapılan çalışmada bu ilişki, pay senetleri Tahran Borsasında işlem gören 84 işletme üzerinde incelenmiştir. Çalışmanın sonucuna göre, işletmelerin nakit akışları ve öz sermaye karlılıkları arasındaki ilişki pozitif yönlü ve anlamlıdır.
- Ikechukwu, Nwakaego & Celestine (2015) tarafından yapılan çalışmada bu ilişki, Nijerya'daki 3 banka üzerinde incelenmiştir. Çalışmanın sonucuna göre, bankaların hem esas hem de finansman faaliyetlerinden elde ettikleri nakit akışları ve karlılıkları arasındaki ilişki pozitif yönlü ve anlamlı, yatırım faaliyetlerinden elde ettikleri nakit akışları ve karlılıkları arasındaki ilişki ise negatif yönlü ve anlamlıdır.
- Uygurtürk & Vargün (2018) tarafından yapılan çalışmada bu ilişki, pay senetleri BİST'te işlem gören taşıt araçları sanayisi işletmeleri üzerinde incelenmiştir. Çalışmanın sonucuna göre, BFREN, DİTAŞ ve EGEEN gibi işletmelerin esas faaliyetlerden elde ettikleri nakit akışları ve dönem karları arasındaki ilişki pozitif yönlü ve anlamlı, ASUZU, BFREN ve FMIZP gibi işletmelerin yatırım faaliyetlerinden elde ettikleri nakit akışları ve dönem karları arasındaki ilişki pozitif yönlü ve anlamlı ve sadece DİTAŞ işletmesinin finansman faaliyetlerinden elde ettiği nakit akışları ve dönem karı arasındaki ilişki negatif yönlü ve anlamlıdır.

- Güvemli, Taysı & Saygı (2021) tarafından yapılan çalışmada bu ilişki, Borsa İstanbul Sigorta Endeksi'ndeki sigorta işletmeleri üzerinde incelenmiştir. Çalışmanın sonucuna göre, sigorta işletmelerinin hem yatırım faaliyetlerinden hem de varlık büyüklüklerinden elde ettikleri nakit akışları ve öz sermaye karlılıkları arasındaki ilişki pozitif yönlü ve anlamlı, finansman faaliyetlerinden elde ettikleri nakit akışları ve öz sermaye karlılıkları arasındaki ilişki ise negatif yönlü ve anlamlıdır.

Yukarıda yer verilen literatür özeti incelendiğinde bu çalışmanın konusu kapsamında araştırma alanı olarak temel alınan işletmeler (katılım bankaları) ile ilgili daha önce benzer herhangi bir çalışmanın yapılmadığı görülmektedir. Dolayısıyla bu çalışma, literatürdeki söz konusu eksikliği gidermeye katkı sunacak olması itibarıyla önemlidir.

Araştırmanın Amacı ve Örnekleme

Çalışmada BİST'te işlem gören toplam 5 katılım bankasının (Albaraka Türk, Kuveyt Türk, Türkiye Finans, Ziraat Katılım ve Vakıf Katılım) Ocak 2017-Haziran 2021 tarihleri arasında nakit akış tablolarında bulunan ve bankacılık faaliyetleri, yatırım faaliyetleri ve finansman faaliyetleri şeklinde üç gruba ayrılan nakit akışları ve bu bankaların karlılık oranları arasındaki ilişkinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Normalde Türkiye genelinde faaliyet gösteren toplam 6 katılım bankası bulunmaktadır. Bu bankalardan Emlak Katılım'ın araştırmaya dâhil edilmemesinin nedeni, bankanın 2019 yılından itibaren faaliyete başlamasından kaynaklanmaktadır.

Araştırmanın Veri Toplama Yöntemi ve Aracı

Çalışmada toplam 5 katılım bankasının Ocak 2017-Haziran 2021 tarihleri arasında üçer aylık dönemler itibarıyla yayımlanan nakit akış tablosu, kar/zarar tablosu ve finansal durum tablolarına ilişkin veriler kullanılmıştır. Verilerin üçer aylık dönemler itibarıyla toplanması, analize tabi tutulan toplam veri sayısını maksimize etmek içindir. Çalışmada kullanılan veriler, KAP'tan toplanmıştır.

Araştırmanın Değişkenleri ve Modeli

Çalışmada iki bağımlı ve üç bağımsız değişken kullanılmaktadır. Bu değişkenlerin neler olduğu, kısaltmalarıyla birlikte Tablo 7'de ayrı ayrı gösterilmektedir.

Tablo 7. Çalışmada Kullanılan Değişkenler

Değişkenler	Kısaltmalar
Öz Sermaye Karlılığı (bağımlı)	ROE
Aktif Karlılığı (bağımlı)	ROA

Bankacılık Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakit Akışları (bağımsız)	BF
Yatırım Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakit Akışları (bağımsız)	YF
Finansman Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakit Akışları (bağımsız)	FF

Çalışmada bağımlı değişkenler için ayrı ayrı olmak üzere iki ayrı regresyon modeli kurulmuştur. Söz konusu modeller, aşağıda yer almaktadır.

$$ROA = \beta_0 + \beta_1 BF + \beta_2 YF + \beta_3 FF + \varepsilon \text{ (Model 1)}$$

$$ROE = \beta_0 + \beta_1 BF + \beta_2 YF + \beta_3 FF + \varepsilon \text{ (Model 2)}$$

Araştırmanın Yöntemi

Katılım bankalarının nakit akışları ve karlılık oranları arasındaki ilişkinin tespit edilmesinde çoklu doğrusal regresyon analizi yöntemi uygulanmıştır. Bu analiz yöntemi, bir bağımlı değişkenle birden fazla bağımsız değişken arasındaki ilişkinin incelenmesine imkân vermektedir. Çalışmada istatistiksel veriler üzerinden analiz yapılmış olup gerekmediği için etik kurul izni alınmamıştır.

Araştırmanın Bulguları

Bu başlık altında BİST’te işlem gören toplam 5 katılım bankasının Ocak 2017-Haziran 2021 tarihleri arasında nakit akış tablolarında bulunan ve bankacılık faaliyetleri, yatırım faaliyetleri ve finansman faaliyetleri şeklinde üç gruba ayrılan nakit akışları ve bu bankaların karlılık oranları arasındaki ilişki analiz edilmiştir. Verilerin analizinde SPSS 22 ve STATA 16 istatistiksel paket programları kullanılmıştır.

Çalışmanın tüm değişkenlerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo 8’de gösterilmektedir.

Tablo 8. Tanımlayıcı İstatistikler

Değişkenler	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
BF	-4.970.112	21.623.928	1.635.455	3845487,6
YF	-	1.959.219	-	3784617,3
FF	-4.656.995	6.480.357	242.823	1779998,3
Aktif Karlılığı	,0003	,0155	,0062	,0035
Öz Sermaye Karlılığı	,0046	,2137	,0800	,0500

Tablo 8’de görüldüğü üzere BF bağımsız değişkeninin minimum değeri -4.970.112 TL, maksimum değeri 21.623.928 TL ve ortalaması 1.635.455 TL tutarındadır. BF bağımsız değişkeninin ortalama değerinin pozitif olması, analize dâhil edilen katılım bankalarının bankacılık faaliyetlerinden elde ettikleri nakit girişlerinin nakit çıkışlarından daha fazla olduğunu göstermektedir.

YF bağımsız değişkeninin minimum değeri -21.907.788 TL, maksimum değeri 1.959.219 TL ve ortalaması -1.994.626 TL tutarındadır. YF bağımsız değişkeninin ortalama değerinin negatif olması, analize dâhil edilen katılım bankalarının yatırım faaliyetlerinden elde ettikleri nakit çıkışlarının nakit girişlerinden daha fazla olduğunu göstermektedir.

FF bağımsız değişkeninin minimum değeri -4.656.995 TL, maksimum değeri, 6.480.357 TL ve ortalaması 242.823 TL tutarındadır. FF bağımsız değişkeninin ortalama değerinin pozitif olması, analize dâhil edilen katılım bankalarının finansman faaliyetlerinden elde ettikleri nakit girişlerinin nakit çıkışlarından az da olsa daha fazla olduğunu göstermektedir.

Bağımlı değişkenler olan aktif karlılığı ve öz sermaye karlılığı değişkenleri için hesaplanan minimum değerler sırasıyla 0,0003 ve 0,0046, maksimum değerler ise 0,0155 ve 0,2137'dir.

Doğrusal regresyon analizine geçmeden önce analize tabi tutulan verilere ilişkin normallik ve çoklu bağlantı sorunu testlerinin yapılması ve ayrıca değişkenler arasında otokorelasyon olup olmadığının belirlenmesi gerekmektedir. Bu anlamda söz konusu testler arasında öncelikle normallik testi yapılmıştır. Normallik testinin yapılmasındaki temel amaç, analize tabi tutulan verilerin normallik varsayımını sağlayıp sağlamadığını saptamaktır. Normallik varsayımının sağlanıp sağlanmadığını saptamak için verilere ilişkin çarpıklık ve basıklık değerlerini ifade eden Skewness ve Kurtosis değerlerine bakılmıştır. Bu değerlere ilişkin sonuçlar, Tablo 9'da gösterilmektedir.

Tablo 9. Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Değişkenler	Skewness İstatistik Değeri	Kurtosis İstatistik Değeri
BF	2,485	9,074
YF	-3,426	14,541
FF	0,053	2,375
Aktif Karlılığı	0,456	-0,562
Öz Sermaye Karlılığı	0,638	-0,392

Tablo 9'da öncelikle Skewness istatistik değerlerine bakıldığında YF bağımsız değişkeninin -3,426 değeriyle en düşük istatistik değerine sahip değişken olduğu görülmektedir. Kurtosis istatistik değerleri içerisinde 14,541 istatistik değeriyle en yüksek istatistik değeri ise yine YF bağımsız değişkenine aittir. Verilerin normal dağılıma sahip olduğunu söyleyebilmek için istatistik değerlerinin belli aralıklarda olması gerekmektedir.

Tabachnick ve Fidell'e (2012) göre, verilere ait Skewness ve Kurtosis değerlerinin -1,5 ve +1,5, George ve Mallery (2010) göre ise -2 ve +2 arasında olması, verilerin normal dağılıma sahip olduğunu göstermektedir.

Sonuçlara göre, bağımsız değişkenler olan BF, YF ve FF değişkenlerine ait değerlerin söz konusu kişiler tarafından belirtilen aralık değerlerinin dışında kaldığı gözlemlenmiştir. Doğrusal regresyon analizini yapabilmek için verilerin normal dağılıma sahip olması gerekmektedir. Bu noktada bağımsız değişkenlerin karekökleri alınarak verilerin dağılımı normal hâle getirilmiştir. Elde edilen yeni değerler, Tablo 10'da gösterilmektedir.

Tablo 10. Karekökleri Alınmış Bağımsız Değişkenlerin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Değişkenler	Skewness İstatistik Değeri	Kurtosis İstatistik Değeri
BF	1,195	1,497
YF	0,176	0,010
FF	0,972	1,173

Tablo 10'da görüldüğü üzere karekökleri alınmış tüm bağımsız değişkenlerin çarpıklık ve basıklık istatistik değerleri -1,5 ve +1,5 arasındadır. Yani bağımsız değişkenlere ilişkin normallik şartı, değişkenlerin karekökleri alınarak sağlanmış olmaktadır.

Tablo 11'de bağımsız değişkenlere ilişkin çoklu bağlantı sorunu ve otokorelasyon analizi sonuçları yer almaktadır. Bağımsız değişkenlere ilişkin çoklu bağlantı sorunu VIF analiziyle, otokorelasyon ise Durbin-Watson analiziyle test edilmiştir (bkz. Tablo 11).

Tablo 11. Çoklu Bağlantı Sorunu ve Otokorelasyon

Değişkenler	VIF	Durbin-Watson
BF	1.89	
YF	1.64	1,528
FF	1.29	

Tablo 11'de görüldüğü üzere VIF değerlerinin hepsi 10'dan küçüktür. Yani bağımsız değişkenlere ilişkin bir çoklu bağlantı sorunu söz konusu değildir. Diğer taraftan Durbin-Watson değeri, 1,5 ve 2,5 arasındadır. Bu ise bağımsız değişkenler arasında bir otokorelasyonun söz konusu olmadığı anlamına gelmektedir (Teng, Abdullah & Heng, 2019, s. 25).

Çalışmanın regresyon modellerine ilişkin özet bilgiler Tablo 12'de gösterilmektedir.

Tablo 12. Özet Bilgiler

Model	R	R Kare	Düzeltilmiş R Kare	Standart Tahmin Hatası
1	,366	,134	,104	,00339
2	,469	,220	,193	,04494

Tablo 12’de görüldüğü üzere regresyon modellerinde kullanılan bağımsız değişkenler, bağımlı değişkenleri birinci modelde yaklaşık %13 oranında, ikinci modelde ise %22 oranında açıklamaktadır.

Analiz sonuçlarını ortaya koymadan önce başlangıçta bağımlı değişkenler için kurulan iki ayrı regresyon modelinin bütünsel açıdan anlamlı olup olmadığının test edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, regresyon modellerine ilişkin yapılan varyans analizinin sonuçları Tablo 13’te gösterilmektedir.

Tablo 13. Varyans Analizi

	Model	Kareler Toplamı	df	Ortalama Kare	F	Anlamlılık
1	Regresyon	,000	3	,000	4,439	,0060
	Kalıntı	,001	86	,000		
	Toplam	,001	89			
2	Regresyon	,049	3	,016	8,091	,0001
	Kalıntı	,174	86	,002		
	Toplam	,223	89			

Tablo 13’te yer alan anlamlılık düzeylerinin 0,05’ten küçük olması, iki ayrı regresyon modelinin de bütünsel açıdan anlamlı olduğuna işaretir.

Tablo 14. Katsayı Tablosu

Modeller		Standardize Edilmemiş Katsayılar		Standardize Edilmiş Katsayılar	t	Anlamlılık
		B	Standart Hata	Beta		
Aktif Karlılığı ve Nakit Akışları (Model 1)	(Sabit)	0,006	,000		13,398	,000
	BF	2,115	,000	,226	1,640	,105
	YF	-	,000	-,061	-,476	,635
	FF	6,979	,000	,346	3,029	,003*
Öz Sermaye Karlılığı ve Nakit Akışları	(Sabit)	,067	,006		12,095	,000
	BF	3,004	,000	,231	1,762	,082***
	YF	-	,000	-,248	-2,039	,045**
	FF	3,284	,000	,290	2,674	,009*

(Model
2)

*Katsayının %1 anlamlılık düzeyinde anlamlı olduğunu göstermektedir.

**Katsayının %5 anlamlılık düzeyinde anlamlı olduğunu göstermektedir.

***Katsayının %10 anlamlılık düzeyinde anlamlı olduğunu göstermektedir.

Tablo 14'te iki ayrı regresyon modeline ilişkin katsayı sonuçları yer almaktadır. Model 1'e ilişkin sonuçlara göre, FF bağımsız değişkeniyle bağımlı aktif karlılık değişkeni arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki vardır. FF bağımsız değişkeninde oluşan bir birimlik artış, bağımlı aktif karlılık değişkenini 6,979 kat artırmaktadır. Dolayısıyla analize dâhil edilen katılım bankalarının finansman faaliyetlerinden elde ettikleri nakit akışları arttıkça aktif karlılıkları artmakta, tam tersi durumda ise aktif karlılıkları azalmaktadır.

Model 2'ye ilişkin sonuçlar incelendiğinde ise BF, YF ve FF bağımsız değişkenleriyle bağımlı öz sermaye karlılığı değişkeni arasında %1-%10 aralığında değişen anlamlılık düzeylerinde anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir. Ancak söz konusu ilişkilerin yönü, değişkenlere göre değişiklik göstermektedir. Örneğin, BF bağımsız değişkeniyle bağımlı öz sermaye karlılığı değişkeni arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır. BF bağımsız değişkeninde oluşan bir birimlik artış, bağımlı öz sermaye karlılığı değişkenini 3,004 kat artırmaktadır. Dolayısıyla analize dâhil edilen katılım bankalarının bankacılık faaliyetlerinden elde ettikleri nakit akışları arttıkça öz sermaye karlılıkları artmakta, tam tersi durumda ise öz sermaye karlılıkları azalmaktadır.

YF bağımsız değişkeniyle bağımlı öz sermaye karlılığı değişkeni arasında negatif yönlü bir ilişki vardır. YF bağımsız değişkeninde oluşan bir birimlik artış, bağımlı öz sermaye karlılığı değişkenini -3,284 kat azaltmaktadır. Dolayısıyla analize dâhil edilen katılım bankalarının yatırım faaliyetlerinden elde ettikleri nakit akışları arttıkça öz sermaye karlılıkları azalmakta, tam tersi durumda ise öz sermaye karlılıkları artmaktadır.

Son olarak, FF bağımsız değişkeniyle bağımlı öz sermaye karlılığı değişkeni arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır. FF bağımsız değişkeninde oluşan bir birimlik artış, bağımlı öz sermaye karlılığı değişkenini 8,144 kat artırmaktadır. Dolayısıyla analize dâhil edilen katılım bankalarının finansman faaliyetlerinden elde ettikleri nakit akışları arttıkça öz sermaye karlılıkları artmakta, tam tersi durumda ise öz sermaye karlılıkları azalmaktadır.

Sonuç

Bu çalışmada BİST’te işlem gören toplam 5 katılım bankasının nakit akış tabloları ve karlılık oranları arasındaki ilişki incelenmiştir. Analize dâhil edilen katılım bankalarına ilişkin eşit ve fazla sayıda veri elde edebilmek amacıyla ortak veri başlangıç yılı olarak 2017 belirlenmiştir. Dolayısıyla 2019 yılında faaliyet göstermeye başlayan Emlak Katılım Bankası analiz dışında tutulmuştur. Analiz kapsamında katılım bankalarının nakit akış tablolarının ilk bölümünü oluşturan bankacılık faaliyetlerinden elde edilen nakit akışları, ikinci bölümünü oluşturan yatırım faaliyetlerinden elde edilen nakit akışları ve son bölümünü oluşturan finansman faaliyetlerinden elde edilen nakit akışları ve öz sermaye karlılıkları ve aktif karlılık oranları karşılaştırılmıştır. Belirtilen karlılık oranlarının bu çalışmada kullanılma nedeni ise literatürde karlılık oranları üzerinde yapılan çalışmalarda çok sık bir şekilde tercih edilmelerinden kaynaklanmaktadır.

Çalışma kapsamında kurulan birinci regresyon modelinden elde edilen sonuçlara göre, analize dâhil edilen katılım bankalarının aktif karlılıkları ve finansman faaliyetlerinden elde ettikleri nakit akışları arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki vardır. Kurulan ikinci regresyon modelinden elde edilen sonuçlara göre ise analize dâhil edilen katılım bankalarının öz sermaye karlılıkları ve bankacılık faaliyetlerinden elde ettikleri nakit akışları arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki, öz sermaye karlılıkları ve yatırım faaliyetlerinden elde ettikleri nakit akışları arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki ve son olarak öz sermaye karlılıkları ve finansman faaliyetlerinden elde ettikleri nakit akışları arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki vardır.

Kurulan her iki regresyon modeli birlikte değerlendirildiğinde analize dâhil edilen katılım bankalarının finansman faaliyetlerinden elde ettikleri nakit akışları ve hem aktif karlılıkları hem de öz sermaye karlılıkları arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki vardır.

Bu çalışmanın ele aldığı konudan hareketle, gelecekteki bir çalışmada günümüzde faizsizlik prensibiyle faaliyet gösteren katılım bankalarıyla bu prensiple faaliyet göstermeyen diğer tüm bankaların birbirleriyle açık bir karşılaştırması yapılarak, aralarında benzerlik ve farklılık taşıyan noktalar ortaya konulabilir.

Kaynakça

- Arslan, Ş. (2018). *Kurumsal yönetim ilkeleri ile finansal performans arasındaki ilişki: bist kurumsal yönetim endeksinde bir uygulama*. Yayınlanmamış doktora tezi, Yaşar Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Aytekin, Y. E., & Keskin, Ö. (2018). Katılım bankalarının youtube yönetimi analizi: islami finansal ürün ve hizmet itibarlarının sosyal medya üzerinden artırımı. *Katılım Finansmanında Yeni Yaklaşımlar* içinde (). İstanbul: TKBB Yayınları.
- Aytekin, Y. E., & Keskin, Ö. (2019). Türkiye’de faizsiz finans sisteminin duyu analizi bağlamında değerlendirilmesi. *International Journal of Islamic Economics and Finance Studies*, 5(3), 87-112. <https://doi.org/10.25272/ijisef.563164>
- Baskan, T. D., & Dozen, B. (2019). Türkiye muhasebe standartlarına göre işletmelerin nakit akış profillerinin bist 100 endeksi üzerinde analizi. *Journal of Business Research - Turk*, 11(4), 3347-3357. <https://doi.org/10.20491/isarder.2019.813>
- Cavlak, H., Cebeci, Y., & Güneş, N. (2017). Nakit akış tablolarının içerik analizi yöntemi ile değerlendirilmesi. *International Journal of Academic Value Studies (Javstudies)*, 3(13), 234-246. <https://doi.org/10.23929/javstudies.404>
- Çiftçi, Y., & Sarıoğlu, L. (2007). Nakit akış tablosu ile ilgili Türkiye’deki düzenlemeler ve uluslararası uygulamalarla karşılaştırılması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 181-200.
- George, D., & Mallery, P. (2010). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference, 17.0 update*. Boston: Allyn & Bacon.
- Güçver, C. (2018). *Borsa İstanbul İmalat sanayi sektörüne kayıtlı firmaların finansal risk yönetimlerinde türev ürün kullanımı ve belirleyicileri*. Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Finans Enstitüsü, İstanbul.
- Guda, D. O. (2013). *The relationship between cash flow and profitability of small and medium enterprises in Nairobi county*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Nairobi Üniversitesi İşletme Yüksek Lisansı. Nairobi.
- Güngör, K. (2009). *Bir finansal araç olarak katılım bankacılığı: tesbitler-teklifler* (Ed. A. Yabancı). İstanbul: TKBB Yayınları.
- Güvemli, B., Taysı, K., & Saygı, N. (2021). Nakit akışlarının hisse senedi getirileri ve özkaynak karlılığı üzerindeki etkileri: Türkiye sigorta endeksi örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Ağustos Öz, 233-248. <https://doi.org/10.25095/mufad.939402>
- Ikechukwu, O., Nwakaego, D. A., & Celestine, A. (2015). The effect of cash flow statement on companies profitability (a study of some selected banks in Nigeria). *African Journal of Basic & Applied Sciences*,

- 7(6), 350-356. <https://doi.org/10.5829/idosi.ajbas.2015.7.6.1156>
- Kalağası, Ö. (2016). *Direkt ve endirekt yöntemle göre TMS 7 nakit akış tabloları standardının incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karagül, A. A. (2013). Oran Analizi. *Mali Analiz* (Ed. S. Önce) içinde (s. 73-83). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Karğın, M., & Aktaş, R. (2011). Türkiye muhasebe standartlarına göre raporlanmış nakit akış tablosu ve analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 52, 1-24.
- Kıracı, M. (2009). Stok yönetimi ve karlılık ilişkisinin finansal oranlar aracılığıyla incelenmesi: İMKB imalat sektöründe bir araştırma. *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 36, 161-195.
- Korkmaz, T., Temel, H., & Birkan, E. (2007). Uluslararası muhasebe standartları ve Kobi'lere etkileri. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 36, 96-105.
- Orhan, A., & Başar, A. B. (2015). İşletmelerde nakit akış profilleri ve analizi: bist 100 işletmeleri üzerine bir uygulama. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 8(2), 107-122.
- Özdemir, M. (2019). *Katılım bankacılığı: son 15 yıldaki gelişmeler*. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/342751932_Katilim_Bankaciligi_ve_Katilim_Endeksi_-_Son_15_Yildaki_Gelismeler
- Özsoy, M. Ş. (2012). *Sağlam bankacılık modeli ile katılım bankacılığına giriş*. İstanbul: Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.
- Şahin, B. Ş., & Arzova, S. B. (2021). *Tarımın faizsiz araçlarla finansmanı ve muhasebeleştirilmesi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Sarıaslan, H., & Erol, C. (2008). *Finansal yönetim: kavramlar, kurumlar ve ilkeler*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Sarıkaya, V. G. (2015). *Nakit yönetiminde nakit akış tablolarının kullanımı ve bir uygulama*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2012). *Using multivariate statistics*. Boston: Pearson.
- Taysı, K. (2019). *Maddi olmayan duran varlıkların kriz döneminde şirket performansına etkisi: Türkiye örneği*. Yayımlanmamış doktora tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Teng, P. K., Abdullah, S. I. N. W., & Heng, B. L. J. (2019). Comparison of Chinese passenger satisfaction between Chinese airlines and foreign airlines. *ICAO Scientific Review: Analytics and Management Research*, 1, 17-33.
- TKBB. (2021a). Banka mukayese raporu. Retrieved November 25, 2021, from [Sektör Bilgileri website: https://tkbb.org.tr/veri/bankamukayese](https://tkbb.org.tr/veri/bankamukayese)
- TKBB. (2021b). Sektör mukayese raporu. Retrieved November 25, 2021,

- from Sektör Bilgileri website:
https://tkbb.org.tr/veri/sektormukayese
- TMS. (2018). *TMS 7-nakit akış tablosu*. Retrieved from
https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/
Türkiye Muhasebe Standartları/TMSTFRS2019Seti/TMS/TMS
7.pdf
- Tunç, H. (2016). *Katılım bankacılığı-felsefesi, teorisi ve Türkiye uygulaması*.
İstanbul: Nesil Yayınları.
- Uygurtürk, H., & Vargün, H. (2018). Nakit akışı ile karlılık arasındaki ilişki:
taşıt araçları sektörü üzerine bir araştırma. *Muhasebe Bilim Dünyası
Dergisi*, 20(3), 705-727. https://doi.org/10.31460/mbdd.384065
- Vakılıfard, H. R., & Shahmoradi, N. (2014). Investigating the effects of
stable profitability and free cash flow on stock returns of companies
listed in Tehran stock exchange. *International Journal of Academic
Research in Accounting, Finance and Management Sciences*, 4(3),
21-27. https://doi.org/10.6007/ijarafms/v4-i3/977
- Yılmaz, B. (2007). Muhasebe standartlarının oluşumu ve uygulanma alanı.
Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 7(13), 139-153.

**A Study on the Relationship Between Cash Flow Statements and Profitability
Ratios of the Participation Banks According to the Accounting Standards
Extended Abstract**

Sustaining the existence of businesses operating in an intensely competitive environment requires evaluating whether they can obtain enough cash from their activities and measuring the potential for the impact of cash movements arising from each activity on profitability success separately. Considering the business activities separately in terms of both providing cash and contributing to profitability allows a more accurate and comprehensive interpretation of these activities. Making such a comment is important in terms of having an idea about the added value that the activities of the enterprises provide to the enterprises.

In the literature, it is seen that some studies examine the relationship between cash flows and profitability of enterprises. In context of the subjects of these studies, the relationship between cash flows and the profitability of enterprises operating outside the banking sector has been examined. The subject of this study is to examine the relationship between the cash flows acquired from banking activities, investing activities, and financing activities and profitability ratios, which are included in the cash flow statements between the dates of January 2017 and June 2021 of a total of 5 participation banks (Albaraka Türk, Kuveyt Türk, Türkiye Finans, Ziraat Katılım, and Vakıf Katılım) that traded in the BIST. Normally, six participation banks are operating throughout Turkey. Among these banks, Emlak Katılım was not included in the analysis because the bank started operating in 2019 (2017 was determined as the common data starting year to obtain equal and more data on participation banks included in the analysis.).

Participation banks, which play a major role in bringing the savings of people with interest sensitivity into the real economy and contribute to the diversification of financial instruments in the banking sector, have an important

place among financial institutions both in Turkey and around the world. Participation banks, which have a market share of approximately 5% in the Turkish banking sector today, aim to reach a market share of 15% in 2025. These and similar situations related to participation banks are among the reasons why participation banks are considered as the research area of this study.

Within the scope of this study, data on cash flow statements, profit/loss statements and financial position statements published quarterly between January 2017 and June 2021 of a total of five participation banks were used. The collection of data every quarter is to maximize the total number of data analyzed. The data used in the study were collected from the KAP. Data analysis was performed using SPSS 22 and STATA 16 statistical package programs. In calculating the profitability ratios for participation banks, return on equity and return on assets ratios, which are frequently encountered in the literature, were preferred. The linear regression analysis method was applied to determine the relationship between cash flows and profitability ratios of participation banks.

Two separate regression models involving dependent and independent variables were established for the analysis. According to the results obtained from the first model established within the scope of the study, there is a positive and significant relationship between the return on assets of the participation banks included in the analysis and the cash flows they obtain from financing activities. According to the results obtained from the second model established, there is a positive and significant relationship between the return on equity of the participation banks included in the analysis and the cash flows they obtain from banking activities, a negative and significant relationship between their return on equity and cash flows obtained from investment activities, and finally, there is a positive and significant relationship between their return on equity and their cash flows from financing activities. According to the results of the linear regression analysis administered within the study with reference to both regression models, a positive and significant relationship was observed between the cash flows acquired from financing activities by the participation banks that were included in the analysis and both their returns on assets and returns on equity.

Evaluating both established models together, there is a positive and significant relationship between the cash flows obtained from the financing activities of the participation banks included in the analysis and both their return on assets and return on equity.

Based on the subject of this study, another study can be done comparing participation banks and all other banks.